

HANEHALKI İŞGÜCÜ ANKETİNDE YAPILAN YENİ DÜZENLEMELERE İLİŞKİN AÇIKLAMALAR

- (1) Türkiye İstatistik Kurumu, işgücü piyasasının temel veri kaynağını oluşturan hanehalkı işgücü araştırmasını 1988 yılından beri, Uluslararası Çalışma Örgütü'nce belirlenen norm ve standartlara uygun olarak gerçekleştirilmektedir. Ayrıca, 2004 yılından beri Avrupa Birliği İstatistik Ofisi (Eurostat) standartları da takip edilmektedir.

A- YENİ DÜZENLEME

- (2) Hanehalkı işgücü araştırmasında 2014 Şubat dönemiyle birlikte Avrupa Birliği kriterleri çerçevesinde yeni düzenlemeler gerçekleştirilmiştir. Bunlar;
- i. Hanehalkı işgücü anketinin yılın her haftasında uygulanması,
 - ii. Örneklem tasarımı değişmesi,
 - iii. Yeni idari bölünüşün temel alınması,
 - iv. Tahminlerde yeni nüfus projeksiyonlarının kullanılması,
 - v. İşsizlik kriterinde kullanılan iş arama süresinin değiştirilmesidir.
- (3) Bu değişikliklere ilişkin ayrıntılı açıklamalara aşağıda yer verilmektedir.

i. Hanehalkı işgücü anketinin yılın her haftasında uygulanması

- (4) Günümüze kadar uygulanan hanehalkı işgücü anketlerinin referans döneminde her ayın Pazartesi ile başlayıp, Pazar ile biten ilk haftası dikkate alınırken, yeni düzenleme ile yılın tüm haftalarının (52 hafta) referans dönemi olduğu sürekli anket uygulamasına geçilmiştir. Böylece, işgücü bilgileri yılın tüm haftaları için alınarak, anketin temsil gücünün artırılması ve mevsimselliğin daha iyi yakalanması hedeflenmiştir.
- (5) Eurostat, hanehalkı işgücü anketi için “sürekli anket” uygulamasını, 577/98 sayılı ve Mart 1998 tarihli, “Toplulukta işgücü anketinin organizasyonu” konulu Avrupa Konseyi Düzenlemesi’nde önermekte ve nasıl uygulanması gerektiği konusunu da açıklamaktadır. 1991/2002 sayılı ve Ekim 2002 tarihli Konsey Düzenlemesi ise sürekli anket uygulamasını Avrupa Birliği’ne üye ülkeler için 2003 yılından itibaren zorunlu kılmaktadır. Sürekli anket uygulaması 577/98 sayılı Konsey Düzenlemesinde şu şekilde tanımlanmaktadır:
- ✓ Anket üçer aylık ve yıllık tahmin üretmeli,
 - ✓ Referans haftaları bütün bir yıla eşit olarak dağılmalı,
 - ✓ Referans haftaları dönem içinde 13 ve yıl içinde 52 hafta olmalı,
 - ✓ Anket büyük oranda referans haftasını takip eden ilk hafta içinde gerçekleştirilmeli ve referans haftası ile görüşme haftası arasındaki süre 5 haftadan fazla olmamalıdır.

- (6) Bu açıklamalar doğrultusunda, sürekli anket uygulaması ile yılın tüm haftalarının bilgisi alınmaktadır. İşgücü anketinin her hafta uygulanması ile sabit referans haftası yerine yılın 52 haftasının da dikkate alındığı referans dönemine geçilmiştir. Aşağıdaki şemada da gösterildiği gibi, eski uygulamada her dönem 3 hafta referans alınarak temsil edilirken, yeni uygulama ile birlikte her dönemde 13 hafta referans alınarak (4+5+4=13) temsil edilmektedir.

Referans Hafta Sayısı (Eski-Yeni Uygulama)

Aylar	Eski Uygulama		Yeni Uygulama	
	Referans hafta sayısı		Referans hafta sayısı	
Ocak	1	I. Dönem (Şubat)	4	I. Dönem (Şubat)
Şubat	1		5	
Mart	1		4	
Nisan	1	Mart	4	Mart
Mayıs	1		5	
Haziran	1	Nisan	4	Nisan
Temmuz	1		4	
Ağustos	1	II. Dönem	5	II. Dönem
Eylül	1		4	
Ekim	1		4	
Kasım	1		5	
Aralık	1		4	
Toplam	12		52	

ii. Örneklem tasarımının değişmesi

- (7) Hanehalkı işgücü anketinde haftalık (sürekli) uygulamaya geçilmesi yeni bir örneklem tasarımının oluşturulmasını gerektirmiştir.
- (8) Hanehalkı işgücü araştırmasında iki aşamalı, tabakalı küme örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Ardışık iki dönem arası ve ardışık iki yılın aynı dönemlerinde adres bazında %50 çakışma sağlayacak şekilde rotasyon kalıbı oluşturulmuş ve her dönemde 8 alt örnek kullanılmıştır. Çalışmanın tasarımında her dönemde uygulama yapılacak örneklem genişliği haftalara eşit olarak dağıtılmıştır. Anketin 2014 yılı itibariyle dönemlik örnek hacmi 44 bin hanehalkıdır. Örnek hacminin belirlenmesi aşamasında 577/98 sayılı Avrupa Konseyi Düzenlemesi temel alınmıştır. Bu ise, yıllık toplam örnek hanehalkı sayısında önemli bir değişiklik yaratmamış, ancak İstatistik Bölge Birimleri Sınıflaması (İBBS) Düzey 2 (26 bölge)'de örnek hacimlerinde farklılıklara neden olmuştur.
- (9) Yeni düzenleme ile birlikte tahmin dönemi, hareketli son üç ay yerine, her 3 aylık döneme denk gelecek şekilde hareketli 13 hafta esas alınarak belirlenmiştir. Yeni düzenlemenin esas alındığı dönemsel sonuçlar, Türkiye bazında tahmin verecek olup, İBBS Düzey 1 (12 bölge) ve Düzey 2 (26 bölge) bazında tahminlere yıllık sonuçlarla ulaşılabilmektedir.

iii. Yeni idari bölünüşün temel alınması

- (10) Yeni serideki hanehalkı işgücü anketlerinin örneklem tasarım ve çerçevesinde, “On Üç İilde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Altı İlçe Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun” kapsamında 2014 yılından itibaren geçerli olan yeni idari bölünüş temel alınmıştır.

Eski ve Yeni İdari Bölünüşe Göre Yerleşim Yeri Sayısı ve Nüfusu

	Eski İdari Bölünüş			Yeni İdari Bölünüş		
	Yerleşim yeri sayısı	Nüfus	Nüfus oranı (%)	Yerleşim yeri sayısı	Nüfus	Nüfus oranı (%)
Toplam	37 230	75 627 384	100,0	19 587	75 627 384	100,0
Kent (20 000 +)	376	54 705 188	72,3	509	65 414 107	86,5
Kır (20 000 -)	36 854	20 292 196	27,7	19 078	10 213 277	13,5

Kaynak: 2013 yılı Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi Sonuçları

- (11) Büyükşehir belediyesi olan illerdeki köylerin kente geçmesinden dolayı kent ve kır dağılımında önemli bir farklılık ortaya çıkmıştır. Tablodan da görüleceği gibi eski idari bölünüşte kırsal yerlerde 36 bin 854 yerleşim yeri mevcut iken, yeni idari bölünüşte bu sayı 19 bin 78'e düşmüştür. Eski idari bölünüşe göre, kent oranı %72,3 iken, yeni idari bölünüşte bu oran %86,5'e yükselmiştir.
- (12) Yapılan analizlerde, yeni idari bölünüşün hanehalkı sonuçları üzerinde önemli derecede etkisi olduğu gözlenmiştir. Bu etki özellikle kent ve kıra bağlı olan göstergeler üzerinde kendisini göstermiştir. Bu durum, eski yapıdaki kent ve kır yerleşim yerleri ile karşılaştırılabilirliği ortadan kaldırmıştır. Yeni kent ve kır tanımları üzerinde çalışılmakta olup, bu çalışmalar sonuçlanıncaya kadar işgücü göstergeleri Türkiye toplamı olarak verilecek, kent ve kır ayırımında sonuçlar yayımlanmayacaktır.

iv. Tahminlerde yeni nüfus projeksiyonlarının kullanılması

- (13) Hanehalkı işgücü araştırması sonuçları, nüfus projeksiyonlarına göre ağırlıklandırılmaktadır. Türkiye İstatistik Kurumu, 2013 yılında en güncel nüfus bilgilerini kullanarak nüfus projeksiyonlarını yenilemiştir.
- (14) Yeni projeksiyonun sonuçlara en önemli etkisi kent-kır dağılımında ve 65 ve daha yukarı yaştaki nüfusta gözlenmiştir. Mevcut hanehalkı işgücü anketinde kullanılan 2008 yılı nüfus projeksiyonuna göre, 2013 yılı için yapılan tahminde kent oranı %68, kır oranı %32 iken, yeni nüfus projeksiyonlarında baz yılı ve yeni idari bölünüşün değişimi nedeniyle kent oranı %86,5, kır oranı ise % 13,5 olarak tahmin edilmiştir. Bu durum kırsal alanda yoğun olarak görülen sektörlerdeki istihdam rakamlarında önemli değişime sebep olmuştur. Yine, 15 ve daha yukarı yaştaki nüfus artışının önemli bir

kısmı (yaklaşık % 80'ni) 65 ve daha yukarı yaştaki nüfusta gerçekleşmiştir. Bu ise işgücüne dahil olmayan nüfusu etkilemiştir.

v. İşsizlik kriterinde kullanılan iş arama süresinin değiştirilmesi

- (15) İşgücü göstergelerinde yapılan değişikliklerden biri de, işsizlik kriterinde kullanılan iş arama süresinde, referans dönemi de dahil olmak üzere “son üç ay” yerine “son dört hafta”nın dikkate alınmasıdır.
- (16) Önceki uygulamada, referans dönemi içinde istihdam halinde olmayan kişilerden iş aramak için maksimum süre olarak önerilen “son üç ay” içerisinde iş arama kanallarından en az birini kullanmış ve iki hafta içinde işbaşı yapabilecek durumda olan kişiler “işsiz” olarak değerlendirilirken, yeni uygulamada yalnızca “son dört hafta” içerisinde iş arama kanallarından en az birini kullanan ve iki hafta içinde işbaşı yapabilecek durumda olan kişiler “işsiz” olarak alınmaktadır.
- (17) İş arama süresinde yapılan bu değişiklik ile Avrupa Birliği’ne üye ülkelerin işsizlik tanımında kullandığı iş arama süresindeki kritere de tam uyum sağlanmıştır.

B- YENİ DÜZENLEMELERİN İŞGÜCÜ GÖSTERGELERİ ÜZERİNDEKİ ETKİSİ

- (18) Hanehalkı işgücü araştırmasında, anket tasarımı, alan uygulaması, iş arama süresi kriteri, projeksiyon ve idari bölünüş farklılıklarını yansıtan yeni düzenlemeler, elde edilen göstergelerin önceki seri ile farklılaşmasına yol açmış ve karşılaştırılabilirliğini ortadan kaldırmıştır.
- (19) Bu farklılaşmanın ne ölçüde ve ne şekilde olacağını öngörmek ve işgücü serilerinde kullanıcılara karşılaştırılabilir veri sunmak amacıyla 2013 yılı boyunca mevcut hanehalkı işgücü anketi ile eş zamanlı 52 haftanın referans dönemi olarak alındığı pilot çalışma yapılmıştır. Buna göre eş zamanlı pilot uygulamadan elde edilen sonuçlar kullanılarak, temel işgücü göstergelerine ilişkin zaman serilerinin 2005 yılı Ocak ayına kadar revize edilmesi sağlanmıştır.
- (20) Revize edilen temel işgücü göstergeleri; işgücü, işsiz, işgücüne katılma oranı, istihdam oranı, işsizlik oranı, tarım dışı işsizlik oranı, genç nüfusta işsizlik oranı, işgücüne dahil olmayan nüfus ile tarım, sanayi, inşaat ve hizmet sektöründe çalışanlardır. Sürekli Hanehalkı İşgücü Anketi sonuçlarının mevsimsel yapısının belirlenmesini takiben, 1988 yılına kadar geriye dönük tahminler verilecektir.
- (21) Pilot uygulama sonuçlarına dayanılarak yapılan analizlerde, özellikle 2014 idari bölünüşünün kullanılması ile kent tabakasındaki nüfus yapısının farklılaşması nedeniyle dönemlik verilerde sapmanın olabildiği, ancak bu sapmanın güven aralıklarının içinde kaldığı görülmüştür. Serinin istikrar kazanmasının belli bir zaman alacağı tahmin edildiğinden, dönemlik verilerde dalgalanmalar gözlenebilecektir. Bu dalgalanma ve serinin istikrar kazanmasına bağlı olarak işgücü serilerinin geriye dönük revizyonu tekrar gündeme gelebilecektir.
- (22) Daha önce dönemsel sonuçlar; Türkiye, kent ve kırsal ayrımında verilirken, yeni düzenlemeler sonrasında sonuçlar, sadece Türkiye bazında yayımlanacaktır.

C- SERİNİN GERİYE DÖNÜK TAHMİN YÖNTEMİ

- (23) Hanehalkı İşgücü Anketi (HİA) ile Sürekli Hanehalkı İşgücü Anketi (SHİA) sonuçları arasındaki tanım, idari bölünüş ve uygulama farklılıklarının temel işgücü göstergelerinde yarattığı değişimler karşılaştırılabilirliği de etkilemektedir. SHİA sonuçlarından üretilen göstergelerin zaman içinde karşılaştırılabilirliğini sağlamak amacıyla, HİA sonuçları da dikkate alınarak, istatistiksel ve ekonometrik yöntemlerle 2005 yılı Ocak ayına kadar temel işgücü göstergeleri geriye dönük olarak hesaplanmıştır.
- (24) Geriye dönük hesaplama sürecinde HİA ile SHİA arasındaki tanım farklılıkları mikro yöntemle SHİA göstergelerine yansıtılmıştır.
- (25) HİA ile SHİA arasındaki idari bölünüş ve nüfusla ilgili farklılıklar ise “Mevsimsel İnterpolasyon” yöntemi ile giderilmiştir. Bu yöntemde klasik interpolasyon yöntemine ilave olarak mevsimsel etkiler de kapsanmıştır.
- (26) HİA ile SHİA arasındaki uygulama farklılıkları ise “Model Bazlı Zincirleme” yöntemi kullanılarak giderilmiştir. Bu yaklaşım esasında “Büyüme Oranı ile Zincirleme” yaklaşımının model bazlı olarak yeniden ele alınmasıdır. Büyüme oranı ile zincirleme yaklaşımında tek bir çakışan dönem dikkate alındığından, çakışma dönemindeki aykırı hareketler veya mevsimsel hareketler tümüyle geçmişe uygulandığından elde edilecek sonuçlar sapmalı olabilmektedir.